

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 114/2019-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcu Mojmíra Mamojku v konaní o ústavnej sťažnosti [REDAKČNÝ KOTÍK], [REDAKČNÝ KOTÍK], [REDAKČNÝ KOTÍK], zastúpenej advokátkou JUDr. Slavomírou Huszthyovou, Za amfiteátrom 10, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 100/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ KOTÍK] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 100/2012 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 100/2012 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 325,42 € (slovom trisťdvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Slavomíry Huszthyovej, Za amfiteátrom 10, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 114/2019-27 z 3. apríla 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 100/2012 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

II.

Vymedzenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní a sťažnostná argumentácia sťažovateľky

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila okresnému súdu žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) proti [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“).

3. V ústavnej sťažnosti uvádza sťažovateľka takýto priebeh napadnutého konania:
- „- dňa 15. 5. 2012 bola súdu doručená žaloba sťažovateľky*
  - dňa 23. 5. 2012 súd vydal uznesenie a vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe*
  - dňa 7. 6. 2012 súd lustroval pobyt žalovaného*
  - dňa 20. 6. 2012 súd vyzval žalobkyňu na oznámenie pobytu žalovaného*
  - dňa 21. 6. 2012 obdržal súd odpoveď na lustráciu pobytu z Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže*
  - dňa 21. 6. 2012 pri nahliadaní do súdneho spisu oznámil žalovaný adresu svojho bydliska,*
  - dňa 22. 6. 2012 oznámila žalobkyňa súdu pravdepodobnú adresu bydliska žalovaného*
  - dňa 26. 6. 2012 požiadal žalovaný o posunutie termínu na vyjadrenie k žalobe*
  - dňa 16. 7. 2012 doručil žalovaný súdu vyjadrenie k žalobe*
  - dňa 5. 9. 2012 oznámila žalobkyňa zmenu právneho zástupcu*
  - pojednávanie dňa 27. 11. 2012 bolo odročené na základe žiadosti žalovaného*
  - dňa 28. 11. 2012 požiadala žalobkyňa o priznanie náhrady trov konania podľa ust. § 147a ods. 1 O. s. p.*
  - dňa 7. 12. 2012 súd uznesením priznal žalobkyňi nárok na náhradu trov konania...*
  - pojednávanie dňa 5. 3. 2013 bolo odročené pre neprítomnosť žalovaného*
  - dňa 5. 3. 2013 oznámil žalovaný ustanovenie právneho zástupcu a požiadal o odročenie pojednávania*
  - dňa 5. 3. 2013 požiadala žalobkyňa o priznanie náhrady trov konania podľa ust. § 147a ods. 1 O. s. p.*
  - dňa 14. 3. 2013 súd uznesením priznal žalobkyňi nárok na náhradu trov konania...*
  - dňa 3. 4. 2012 oznámil žalovaný skončenie právneho zastúpenia*
  - pojednávanie dňa 18. 6. 2013 bolo odročené na základe žiadosti žalovaného*
  - pojednávanie dňa 15. 10. 2013 bolo odročené pre neprítomnosť žalovaného*
  - dňa 16. 10. 2013 oznámil žalovaný súdu poverenie nového právneho zástupcu*
  - dňa 23. 10. 2013 vyzval súd ošetrojúcu lekárku žalovaného na oznámenie, či mu jeho zdravotný stav neumožňuje zúčastniť sa na pojednávaní*

- dňa 11. 11. 2013 oznámila ošetrojúca lekárka, že žalovaný žiadal ukončiť práceneschopnosť od 12. 11. 2013
- dňa 20. 11. 2013 doručil žalovaný súdu rozsiahle vyjadrenie vo veci
- pojednávanie dňa 20. 11. 2013, na ktoré sa žalovaný bez ospravedlnenia nedostavil, bolo odročené a pre potrebu právneho zástupcu žalobkyne oboznámiť sa s obsahom písomného vyjadrenia žalovaného
- pojednávanie dňa 28. 2. 2014 bolo odročené na základe žiadostí oboch sporových strán o poskytnutie 45 dňovej lehoty na mimosúdne rokovanie
- dňa 24. 6. 2014 sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci, na ktorom bola vypočutá žalobkyňa; žalovaný sa na pojednávanie nedostavil z dôvodu údajných zdravotných problémov
- dňa 4. 7. 2014 oznámila žalobkyňa súdu nemožnosť zaujať stanovisko k návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania z dôvodu, že nebola oboznámená so závermi znaleckého posudku vyhotoveného na základe žiadosti žalovaného
- dňa 9. 7. 2014 doručil žalovaný súdu rozsiahle vyjadrenie
- dňa 12. 8. 2014 doručil žalovaný súdu znalecký posudok na stanovenie hodnoty nebytového priestoru v k. ú. [REDACTED]
- dňa 18. 8. 2014 požiadal súd daňový úrad o poskytnutie informácií a listín
- dňa 10. 9. 2014 doručil daňový úrad súdu požadované daňové priznania
- dňa 18. 11. 2014 doručil žalovaný súdu vyjadrenie
- pojednávanie dňa 21. 11. 2014 súd odročil na základe žiadosti žalobkyne z dôvodu ukončenia právneho zastupovania
- dňa 9. 3. 2015 doručila žalobkyňa súdu písomné vyjadrenie - spresnenie predmetu vypořádania, v ktorom navrhovala zabezpečenie a vykonanie dôkazov
- dňa 16. 3. 2015 bolo vyjadrenie žalobkyne doručené žalovanému
- pojednávanie dňa 24. 3. 2015 súd odročil na základe žiadosti žalovaného z dôvodu potreby väčšieho časového priestoru na oboznámenie s obsahom vyjadrenia žalobkyne
- dňa 21. 5. 2015 doručil žalovaný súdu rozsiahle vyjadrenie
- dňa 30. 7. 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vypočutý žalovaný (prečítaním písomnej výpovede pripojenej do súdneho spisu)
- dňa 4. 8. 2015 doručil žalovaný súdu rozsiahle vyjadrenie

- dňa 5. 8. 2015 doručil žalovaný súdu ďalšie podanie
- dňa 28. 8. 2015 uznesením ustanovil súd znalkyňu Ing. Evu Hakajovú na ocenenie nebytového priestoru v k. ú. [REDACTED] a spoluvlastníckeho podielu k (nepatrnej časti) pozemkov v k. ú. [REDACTED]
- dňa 25. 9. 2015 podal žalovaný odvolanie voči uzneseniu súdu z 28. 8. 2015
- dňa 25. 2. 2016 odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného
- dňa 17. 5. 2016 doručil žalovaný súdu vyjadrenie
- dňa 24. 5. 2016 oznámila žalobkyňa súdu znemožnenie účasti na obhliadke nehnuteľností znalcom zo strany žalovaného
- dňa 14. 6. 2016 doručila znalkyňa Ing. Eva Hakajová súdu znalecký posudok
- dňa 27. 6. 2016 uznesením priznal súd znalkyni odmenu
- dňa 8. 7. 2016 doručil žalovaný súdu vyjadrenie k znaleckému posudku
- dňa 5. 8. 2016 doručil súd žalobkyni vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku
- dňa 10. 8. 2016 žiadala žalobkyňa o doručenie znaleckého posudku
- dňa 24. 8. 2016 doručil súd znalecký posudok žalobkyni
- dňa 22. 9. 2016 doručila žalobkyňa súdu vyjadrenie k znaleckému posudku
- dňa 19. 10. 2016 doručil žalovaný súdu vyjadrenie
- pojednávanie nariadené na deň 3. 3. 2017 bolo odročené pre práceneschopnosť sudkyne
- dňa 12. 4. 2017 doručil žalovaný súdu rozsiahle vyjadrenie
- pojednávanie nariadené na deň 20. 6. 2017 sa neuskutočnilo z dôvodu nahlásenia bombového útoku na budovu súdu
- dňa 24. 8. 2017 zaslal súd znalkyni námietky sporových strán
- dňa 24. 8. 2017 požiadal súd banku VÚB a. s. o zaslanie kópie zmluvy o združení
- dňa 30. 8. 2017 žalovaný písomne namietal zaujatosť sudcu
- dňa 21. 9. 2017 uznesením súd ustanovil znalca SK ACTIVE s. r. o. na ocenenie hodnoty podniku žalovaného a hodnoty jeho podielu v obchodnej spoločnosti
- dňa 2. 10. 2017 oznámila banka VÚB a. s., že nevedie požadované účty, podklady archivuje 5 rokov a následne tieto skartuje
- dňa 9. 10. 2017 podal žalovaný sťažnosť voči uzneseniu súdu z 21. 9. 2017

- dňa 10. 10. 2017 doručila znalkyňa Ing. Eva Hakajová vyjadrenie k námietkam sporových strán
- dňa 17. 10. 2017 podala žalobkyňa sťažnosť proti IV. a V. výroku uznesenia súdu z 21. 9. 2017 a požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov
- dňa 18. 10. 2017 doručila žalobkyňa súdu vyjadrenie
- dňa 20. 10. 2017 doručil žalovaný súdu námietku zaujatosti znalca
- dňa 20. 10. 2017 doručil žalovaný súdu námietku zaujatosti sudcu a vyššieho súdneho úradníka
- dňa 27. 10. 2017 požiadaval žalovaný o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov
- dňa 24. 11. 2017 uznesením súd zrušil uznesenie z 21. 9. 2017
- dňa 24. 11. 2017 súd prípisom oznámil žalovanému, že vzhľadom na charakter námietok spočívajúcich v procesnom postupe vec nebola predložená nadriadenému súdu
- dňa 16. 1. 2018 preveroval súd podmienky pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov dopytovaním na príslušných úradoch
- dňa 17. 1. 2018 doručil žalovaný súdu svoje písomné stanovisko k žiadosti žalobkyne o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov
- dňa 15. 3. 2018 požiadaval žalovaný o odročenie pojednávania z dôvodu zadania požiadavky na vypracovanie znaleckého posudku z odboru ekonómie v časti podnikania účastníkov konania
- pojednávanie dňa 20. 3. 2018 bolo odročené na neurčito s tým, že žalovaný v lehote 30 dní súdu oznámi v akom štádiu je znalecké dokazovanie, súd urobí dotazy na katastrálny úrad a rozhodne o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov
- dňa 9. 5. 2018 urgoval súd banku VÚB a. s. na doručenie požadovanej listiny
- dňa 21. 5. 2018 uzneseniami súd návrhy sporových strán na oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol
- dňa 19. 6. 2018 súd urgoval žalovaného na oznámenie predpokladaného času predloženia znaleckého posudku
- dňa 30. 8. 2018 súd urgoval žalovaného na predloženie znaleckého posudku
- dňa 19. 9. 2018 doručil žalovaný písomné podanie spolu so znaleckým posudkom Ing. Zuzany Kudlovej (objednaného dňa 25. 5. 2018)

- *dňa 25. 9. 2018 doručil súd žalobkyňi znalecký posudok spolu s vyjadrením žalovaného*
- *dňa 2. 10. 2018 doručil žalovaný súdu prípis označený ako upovedomenie*
- *dňa 4. 10. 2018 vyzval súd právnu zástupkyňu žalobkyne na oznámenie, či zastupuje naďalej žalobkyňu*
- *dňa 9. 10. 2018 odoslala žalobkyňa súdu vyjadrenie k znaleckému posudku*
- *dňa 9. 10. 2018 odoslala žalobkyňa súdu odpoveď na výzvu zo dňa 4. 10. 2018.*“

4. Vychádzajúc z uvedeného prehľadu, sťažovateľka argumentuje, že k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy došlo nečinnosťou a neefektívnym postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Poukazuje pritom na to, že po vyše šiestich rokoch okresný súd v napadnutom konaní len vypočul sporové strany a bol vypracovaný jeden znalecký posudok. Svojím správaním ako žalobkyňa nijako neprispela k doterajšej dĺžke konania. Žalovaný na druhej strane sťažoval postup konajúceho súdu – opakovane žiadal o odročenie pojednávania, nereagoval na výzvy okresného súdu, podal neprípustný opravný prostriedok proti uzneseniu, ktorým sa upravuje vedenie konania.

5. Podľa sťažovateľky okresný súd bol nečinný od 24. augusta 2016 do 24. augusta 2017 – v tomto období okresný súd nariadil dve pojednávania – pojednávanie nariadené na 3. marec 2017 bolo odročené pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne a pojednávanie nariadené na 20. jún 2017 sa neuskutočnilo z dôvodu ohlásenia bomby v priestoroch súdu. Nesústredený a neefektívny postup okresného súdu vyplýva aj z toho, že o návrhu sťažovateľky z 9. marca 2015 na ustanovenie súdneho znalca na ocenenie nehnuteľností okresný súd rozhodol 28. augusta 2015 a súdneho znalca poveril oceniť len nepatrnú časť pozemkov, a nie všetky relevantné pozemky. Sťažovateľka doplnila 21. septembra 2016 svoj návrh na vyžiadanie listín z katastra nehnuteľností, okresný súd o tieto listiny nepožiadala ani po viac ako 43 mesiacoch. O návrhu na ocenenie podniku žalovaného a jeho obchodného podielu rozhodol okresný súd 21. septembra 2017, t. j. po viac ako 30 mesiacoch s tým, že toto rozhodnutie následne zrušil. Listiny z banky okresný súd vyžiadala po 29 mesiacoch, resp. jednu banku o tieto listiny doteraz nepožiadala. Sťažovateľka argumentuje, že okresný súd mal ustanoviť súdnych znalcov na ohodnotenie

celého majetku naraz a takisto mal postupovať pri vyžiadaní listín z bánk. Podľa sťažovateľky „v dôsledku postupného ustanovovania znalcov na ocenenie majetku pochádzajúceho z BSM s odstupom niekoľkých rokov nastane situácia, že v čase rozhodovania súdu vo veci samej skôr vypracované znalecké posudky už nebudú aktuálne, čím sa vytvorí priestor na nové znalecké dokazovanie a ďalšie prieťahy v konaní“.

6. Okresný súd doručil znalecký posudok súdnej znalkyne Ing. Hakajovej len žalovanému, sťažovateľke ho doručil až po dvoch mesiacoch na základe jej podania. Námietky strán proti znaleckému posudku doručil okresný súd súdnej znalkyni až po 11 mesiacoch – v období od 22. septembra 2016 do 24. augusta 2017. Nesústredene postupoval okresný súd aj pri nariadení pojednávania na 20. marec 2018 a 11. december 2018 – v oboch prípadoch okresný súd nezabezpečil potrebné dôkazy (napr. listiny) a neustanovil ani súdnych znalcov.

7. Sťažovateľka poukazuje na to, že okresný súd výslovne upozornila na to, že žalovaný jej bráni v užívaní majetku patriaceho do BSM – nemohla vstúpiť do nehnuteľnosti, bola nútená bývať a vykonávať podnikateľskú činnosť v prenajatých priestoroch. Podnikanie napokon pre nedostatok financií a nemožnosť užívania vlastných priestorov prestala vykonávať. Rovnako tak poukazuje na to, že žalovaný a jeho právny zástupca opakovane doručili urážlivé a nepravdivé podania – v ktorých tvrdili, že mala odcudziť špecifikované predmety z trezoru, mala falšovať dokumenty a manipulovať so súdom a zákonnou sudkyňou. Podľa sťažovateľky okresný súd mal na tieto podania žalovaného reagovať uložením poriadkovej pokuty.

8. Sťažovateľka podala 15. októbra 2018 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predseda okresného súdu v liste z 22. októbra 2018 uviedol, že okresný súd „v danej veci koná a to v rámci objektívnych možností“. Z uvedeného dôvodu jediným právnym prostriedkom nápravy uvedeného stavu je ústavná sťažnosť.

9. Sťažovateľka poukazuje na to, že konanie o vyporiadanie BSM je bežnou agendou všeobecných súdov, nejde o právne zložitú vec. Z hľadiska skutkovej zložitosti je potrebné vykonať rozsiahlejšie znalecké dokazovanie na zistenie hodnoty vecí patriacich do BSM. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že k súdnemu konaniu pristupovala aktívne, rešpektovala okresným súdom určené termíny a lehoty, preto k doterajšej dĺžke napadnutého konania prispela len minimálne. V postupe žalovaného vidí sťažovateľka snahu spôsobiť prietahy a oddialiť rozhodnutie vo veci samej. Postup okresného súdu je podľa sťažovateľky poznačený nečinnosťou, nesústredenosťou a neefektívnosťou. Sťažovateľka argumentuje, že nie je *„tolerovateľné, ospravedlniteľné a ústavne udržateľné, aby súdne konanie o vyporiadanie BSM trvalo viac ako šesť rokov bez vykonania potrebného dokazovania a bez rozhodnutia súdu vo veci samej. Spôsobenie neoprávnených prietahy v konaní viedlo k viac ako 6-ročnému stavu právnej neistoty sťažovateľky, čo nie je v súlade so zásadou právneho štátu.“*.

10. Na základe tejto argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikáže okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal a rozhodol bez zbytočných prietahov, sťažovateľke prizná primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a prizná jej náhradu trov konania.

11. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje tým, že jej okresný súd neposkytol včasnú a účinnú súdnu ochranu. Neústavný postup okresného súdu viedol sťažovateľku *„k zbytočným úkonom smerujúcim k uplatneniu jej práv v dôsledku pretrvávajúcej právnej neistoty, k dodatočným stretnutiam s úradnými a neúradnými osobami, k zažívaniu pocitov nervozity, poníženia, stresu i nesplnených oprávnených očakávaní, čo viedlo k morálnym a finančným ujмам. Sťažovateľka sa navyše pre správanie druhej sporovej strany bez rozhodnutia odporcu nemá možnosť dostať k majetku, ktorý nadobudla počas trvania manželstva.“*.

III.

Vyjadrenia odporcu a žalovaného a replika sťažovateľky

12. Na výzvu ústavného súdu okresný súd – pred prijatím ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie – v prípise sp. zn. 1 SprV/182/2019 z 13. marca 2019 uviedol prehľad napadnutého konania, ktorý sa v podstatnom zhodoval s prehľadom uvedeným v ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

13. K opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu opätovne vyjadril predseda okresného súdu prípisom sp. zn. 1 SprV/278/2019 z 2. mája 2019, v ktorom odkázal na chronológiu napadnutého konania, ktorú uviedol v prípise z 3. marca 2019. Podľa predsedu okresného súdu z tejto chronológie vyplýva, že *„sa v konaní nevyskytli žiadne dlhodobejšie obdobia nečinnosti súdu, i keď predmetné konanie trvá 7 rokov“*. Z predmetnej chronológie tiež vyplýva, že okresný súd pojednávania opakovane odročoval aj na žiadosť sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu. Strany sporu v priebehu napadnutého konania predkladali návrhy na vykonanie dokazovania, čím sa napadnuté konanie predlžovalo. Na základe podania sťažovateľky z 10. januára 2019 okresný súd predvolal na pojednávanie svedkyne. Okrem toho v *„uvedenom podaní zo dňa 10. 1. 2019 (teda 2 mesiace po podaní ústavnej sťažnosti) sťažovateľka požiadala o poskytnutie 30-dňovej lehoty za účelom oznámenia, či zabezpečí súkromný znalecký posudok“*. Dĺžku napadnutého konania v roku 2019 ovplyvňuje predovšetkým samotná sťažovateľka – návrhmi na výsluch svedkov a nepredložením súkromného znaleckého posudku. Zo skutočnosti, že aj v tomto štádiu konania predkladá sťažovateľka návrhy na vykonanie dokazovania a žiada o poskytnutie lehoty na predloženie súkromného znaleckého posudku, vyplýva aj skutková zložitosť veci, ktorú nepopiera ani samotná sťažovateľka. Nemožno akceptovať tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého okresný súd v období od 24. augusta 2016 do 24. augusta 2017 nevykonal žiaden úkon, keďže okresný súd v tomto období dvakrát nariadil pojednávanie, ktoré bolo odročené z objektívnych dôvodov – pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne a nahlásenie bombového útoku v budove súdov. Predseda okresného súdu súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

14. Predseda okresného súdu priložil k svojmu prípisu z 2. mája 2019 aj vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Viery Kováčovej. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení nesúhlasila so stanoviskom sťažovateľky, podľa ktorého v napadnutom konaní postupuje neefektívne. Vo vyjadrení uviedla rozsiahlu argumentáciu, ktorou tento názor odôvodnila. Zákonná sudkyňa poukázala na to, že sťažovateľka v návrhu uviedla jedinú nehnuteľnosť, o ktorej tvrdí, že patrí do BSM, a túto žiadala vyporiadať. Konkrétnou chronológiou preukazuje, že v priebehu 1,5 roka sa neuskutočnilo jediné pojednávanie predovšetkým pre opakované žiadosti o odročenie pojednávanií podávané sťažovateľkou, prípadne žalovaným, a pritom *„sťažovateľka sa ani nevyjadrila k podaniu žalovaného na BSM. Rozšírenie návrhu na vyporiadanie BSM došlo podaním žalovaného, doručeným súdu dňa 19. 11. 2013...“*. Zákonná sudkyňa ďalej uviedla, že pojednávanie bolo odročené aj z dôvodu zmeny právneho zástupcu sťažovateľky, z dôvodu vedenia mimosúdneho rokovania. Sťažovateľka k vyjadreniu žalovaného zaujala stanovisko až na pojednávaní 24. júna 2014, a preto aj toto pojednávanie bolo potrebné odročiť. Zákonná sudkyňa zdôraznila aj to, že sťažovateľka opakovane menila právneho zástupcu, menila návrh tak, že rozširovala masu tvoriacu BSM. Za relevantné považovala aj to, že žalovaný do spisu postupne doručil rozsiahly dôkazový materiál (č. 1. 144 – 429, č. 1. 417 – 537, č. 1. 545 – 796).

15. Zákonná sudkyňa dala 3. augusta 2015 pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi na nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru oceňovania nehnuteľností a znalcom z odboru ekonomiky riadenia. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že znalecký posudok doručovala až po dvoch mesiacoch na základe jej podania, zákonná sudkyňa uviedla, že vyššiemu súdnemu úradníkovi dala pokyn na doručenie znaleckého posudku 27. júna 2016. V súvislosti s nariadením pojednávania na 3. marec 2017 uviedla: *„v mojom senáte pracujem s cca 800 sporovými vecami a preto mám vždy v predstihu jedného štvrtroku vyterminované veci na pojednávanie. Skorší termín som v tomto období nariadiť nevedela.“* Zákonná sudkyňa uviedla, že 14. júla 2017 dala vyššiemu súdnemu úradníkovi opätovne pokyn *„na vypracovanie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania a žiadala ďalšie dôkazy od VÚB“*. K námietke sťažovateľky, že dala oceniť len nepatrnú časť pozemkov uviedla: *„k tejto sťažnosti sa v tomto štádiu nebudem vyjadrovať,*

nakoľko je vecou pojednávajúceho sudcu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie, a mojim vyjadrením by som prejudikovala svoje rozhodnutie, ktoré vyplýva aj z dôkazov predložených druhou stranou sporu. Tak isto vyžiadanie listín z katastra nehnuteľnosti, vzhľadom na predložené dôkazy zo strany žalovaného, nebolo potrebné vyžiadať a opakovane zdôrazňujem, že je vždy vecou sudcu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie... Pokiaľ sa týka listín z VÚB, tieto súd žiadal aj ich urgoval a je treba uviesť, že správa VÚB bola negatívna vo vzťahu k tomu, čo sťažovateľka žiadala.“ Po vrátení veci odvolacím súdom zákonná sudkyňa zistila, že vyšší súdny úradník nevykonal jej pokyn z 28. augusta 2015 v celom rozsahu, preto opätovne uložila 14. júla 2017 pokyn vypracovať uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania z odboru ekonomiky. Toto uznesenie bolo vypracované 21. septembra 2017. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) toto uznesenie zrušila a poučila strany, že na preukázanie svojich tvrdení majú povinnosť predkladať dôkazy, *„preto v súlade s § 209 CSP majú predložiť znalecký posudok oni“*. K celkovej dĺžke napadnutého konania prispela aj žiadosť strán sporu o oslobodenie od súdnych poplatkov a zisťovanie ich pomerov.

16. Zákonná sudkyňa ďalej uviedla, že *„na pojednávaní 5. 2. 2019 uložila sudcovskú lehotu na predkladanie dôkazov v zmysle § 153 CSP“*. Sťažovateľka v podaní z 10. januára 2019 uviedla, že sa pokúša objednať si vypracovanie znaleckého posudku, dôkaz o tom, že si takýto znalecký posudok objednala však nevedela predložiť. Na pojednávaní 5. februára 2019 boli vypočutí navrhnutí svedkovia a pojednávanie bolo odročené pre účely vypočutia svedkov, ktorí sa na toto pojednávanie nedostavili. Na pojednávanie nariadené na 16. apríl 2019 sa svedkovia opätovne nedostavili z dôvodu práceneschopnosti, preto bolo pojednávanie opätovne odročené na 4. jún 2019. Zákonná sudkyňa spochybnila tvrdenie sťažovateľky, že ju na pojednávaní výslovne upozornila na to, že jej žalovaný bráni v užívaní nehnuteľnosti: *„Nebol podaný žiaden návrh zo strany sťažovateľky napríklad na vydanie neodkladného opatrenia, aby jej bolo umožnené zo strany žalovaného užívať majetok patriaci do BSM. Preto aj v tomto bode považujem sťažnosť sťažovateľky za neopodstatnenú.“*

17. Zákonná sudkyňa na záver svojho vyjadrenia uviedla, že strany sporu „*napriek tomu, že majú právnych zástupcov a vedia o platnosti a účinnosti nového CSP... súdu nepredložili relevantné dôkazy na svoje tvrdenia. Týka sa to najmä dôkazov ohľadne hodnoty nehnuteľnosti, hodnoty svojich obchodných podielov a podobne. Napriek tomu ale vytykajú súdu nečinnosť, nesústredenosť a neefektívnosť. Som toho názoru, že sťažovateľka vzhľadom aj na jej postup v závere konania... sama v značnej miere prispieva k prieťahom konania. Napriek tomu však súhlasím, že objektívne nie je vec skončená.*“.

18. K prijatej ústavnej sťažnosti sa vyjadril z vlastnej iniciatívy v podaní z 30. mája 2019 aj žalovaný, ktorý sa o ústavnej sťažnosti dozvedel pri nahliadnutí do spisu okresného súdu. Žalovaný vo svojom podaní argumentuje, že sťažovateľka, ktorá iniciovala napadnuté konanie, uvádzala len skutkové tvrdenia bez toho, aby uniesla dôkazné bremeno. Po niekoľkých rokoch konania výrazne rozšírila masu vyporiadavaného BSM a „*v posledných mesiacoch súd zavádza tvrdeniami o obstaraní znaleckého posudku*“. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že zbytočné prieťahy spôsobujú aj jeho návrhy na vykonanie dôkazov, tieto návrhy urobil preto, aby vyvrátil nepravdivé tvrdenia sťažovateľky. Podľa žalovaného nemožno akceptovať námietku sťažovateľky, že okresný súd znaleckým dokazovaním nezisťoval cenu niektorých nehnuteľností. Žalovaný argumentuje, že zisteniu hodnoty veci musí predchádzať preukázanie, že táto vec patrí do BSM. Sťažovateľka tiež namietala, že žalovaný „*predlžoval dodanie ním súkromne zadaného ZP z odvetvia ekonómie*“, a pritom podľa žalovaného sama sťažovateľka sťažila úlohu súdneho znalca, keď nedodala opravné daňové podania zo svojho podnikania, preto súdny znalec „*mal sťaženu úlohu, nakoľko musel spracovávať aj účtovné doklady žalobkyne, ktoré si mala viesť samostatne a správne, pričom tieto tvorili súčasť účtovných dokladov žalovaného*“. Argumentácia sťažovateľky dostatočne nereflektuje na skutočnosť, že strana sporu je zodpovedná za produkovanie relevantných dôkazov, t. j. aj napr. súkromného znaleckého posudku. Sťažovateľka bola na túto skutočnosť upozornená okresným súdom. Žalovaný následne uviedol viaceré osobné úvahy týkajúce sa ich vzťahu so sťažovateľkou a svoje podanie uzavrel argumentom, že zbytočné prieťahy v konaní „*sú spôsobované práve PZ žalobkyne ako aj samotnej žalobkyne*“, a žiadal, aby ústavný súd

„prehodnotil podiel jej zavinenia, ak dospeje k záveru, že prietahom v súdnom konaní došlo“.

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Jej prípadný úspech v konaní pred ústavným súdom nebude mať priamy dosah na právne postavenie žalovaného, napr. v podobe zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu, opätovného prejednania a rozhodnutia veci, a tým aj obnovenia právnej neistoty týkajúcej sa výsledku konania. Z uvedeného dôvodu, aplikujúc materiálny prístup k inštitútu zúčastnenej osoby podľa § 33 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ústavný súd žalovanému nedoručoval ústavnú sťažnosť (§ 126 zákona o ústavnom súde). Rovnako tak nedoručoval podanie žalovaného na vyjadrenie sťažovateľke. Argumentáciu žalovaného v jeho podaní ústavný súd vzal na vedomie.

20. Sťažovateľka vo svojom stanovisku z 20. mája 2019 na samotnú argumentáciu predsedu okresného súdu a zákonnej sudkyne nereagovala, uviedla len, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

21. Ústavný súd so súhlasom oboch účastníkov podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

22. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

23. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je

s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

24. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

25. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

26. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

28. K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva z ustanovení Civilného sporového poriadku, najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

29. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

30. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

31. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o zrušení a vyporiadanie BSM tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Javí sa, že predmetná vec je skutkovo zložitejšia – rozsah BSM nie je stranami ustálený a veci, ktoré majú byť súčasťou BSM, je potrebné oceniť znalcom.

32. Správanie strán sporu – sťažovateľky a žalovaného – je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd po zhodnotení tohto kritéria dospel k záveru, že správanie strán sporu – sťažovateľky a žalovaného – podstatnou mierou prispelo k celkovej dĺžke napadnutého konania.

33. V prvom rade je potrebné poukázať na to, že z prehľadu napadnutého konania vyplýva, že pojednávania vo veci boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľky, prípadne žalovaného dvanásťkrát – deväťkrát tieto odročenia boli z dôvodov na strane žalovaného. Okrem toho boli pojednávania odročené dvakrát z dôvodov mimo strán sporu – práceneschopnosť zákonnej sudkyne a nahlásený bombový útok v budove súdov.

34. Procesná aktivita sťažovateľky a žalovaného, resp. ich prístup k napadnutému konaniu boli výrazným faktorom, ktorý mal vplyv na priebeh napadnutého konania. V úvodných fázach napadnutého konania bol okresný súd nútený zisťovať adresu na doručenie žaloby žalovanému. Žalovaný v priebehu konania produkoval podania s rozsiahlymi prílohami (vychádzajúc z vyjadrenia zákonnej sudkyne v rozsahu niekoľko sto strán). Javí sa, že samotný predmet konania je predmetom sporu medzi stranami – sťažovateľka dvakrát menila žalobu a menila rozsah vecí patriacich do BSM – 9. marca 2015 a 11. decembra 2018, teda po vyše šiestich rokoch od začiatku konania, ktoré celkovo trvá vyše sedem rokov. V priebehu októbra 2017 sťažovateľka a žalovaný požiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov. S týmito návrhmi bola spojená potreba zisťovať

pomery strán, aby okresný súd mohol o týchto návrhoch rozhodnúť. Okrem uvedeného možno poukázať na procesnú aktivitu žalovaného, ktorý uplatnil opravné prostriedky aj v prípade procesných rozhodnutí – podal odvolanie proti prvému uzneseniu o ustanovení súdneho znalca a sťažnosť podľa ustanovení Civilného sporového poriadku proti druhému uzneseniu o ustanovení súdneho znalca. V priebehu napadnutého konania bolo vykonávané znalecké dokazovanie, ktoré prirodzeným spôsobom kladie nároky na čas. Zo súdneho spisu zároveň vyplýva, že žalovaný znemožnil vstup súdnej znalkyne na nehnuteľnosť, ktorá mala byť predmetom ocenenia. Týmto nepochybne sťažil priebeh znaleckého dokazovania. Strany sporu v určitom období mali viesť mimosúdne rokovania, z uvedeného dôvodu žiadali o odročenie pojednávania a o poskytnutie časového priestoru. Zo súdneho spisu nemožno zistiť konkrétne výsledky tejto procesnej aktivity sťažovateľky a žalovaného. Otázka unesenia dôkazného bremena vzhľadom na rozsah sporných skutočností medzi stranami je tiež relevantná. Nie je ustálená masa BSM, strany sporu predkladali súkromné znalecké posudky s oneskorením po viacerých urgenciách zo strany okresného súdu, označili nové dôkazy (svedkov) po viacerých rokoch trvania napadnutého konania. Strany sporu sa vzájomne obviňujú z nepredloženia relevantných dôkazov (napr. účtovných dokladov), z odcudzenia špecifikovaných predmetov z prevádzky zlatníctva a pod. Uvedené skutočnosti mali nepochybne vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania a jeho priebeh.

35. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že doplnenie návrhu (žaloby), zmeny návrhu (žaloby), žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, žiadosť o odročenie pojednávania a pod. sú legitímnou procesnou aktivitou účastníka konania (strany sporu). V súvislosti s touto procesnou aktivitou sťažovateľky, resp. žalovaného ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 83/2017).

36. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie začalo 15. mája 2012 – napadnuté konanie takto trvá viac ako 7 rokov

bez toho, aby okresný súd vôbec vo veci meritórne rozhodol. Takúto dĺžku konania bez meritórneho rozhodnutia možno považovať za ústavne neakceptovateľnú. V postupe okresného súdu ústavný súd nezistil výrazné obdobia nečinnosti, jeho postup však čiastočne možno hodnotiť ako nesústredený a neefektívny. Okresný súd mohol razantnejšie aplikovať také inštitúty, ktoré by viedli k urýchleniu konania a k možnosti rozhodnúť vo veci (napr. pohrozenie uloženia poriadkovej pokuty podľa § 102 CSP, prípadne uloženie poriadkovej pokuty, a to aj opakovane, napr. za nepredloženie súkromného znaleckého posudku, prípadne aj samotné predvedenie žalovaného na pojednávanie a pod.). Napriek uvedenému ústavný súd považuje za hlavnú príčinu celkovej dĺžky konania správanie strán sporu, preto uvedenú skutočnosť zohľadnil pri rozhodovaní o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

37. Pokiaľ ide o argumentáciu zákonnej sudkyne – počtom nevybavených vecí, prípadne odkaz na pochybenia vyššieho súdneho úradníka, za ktoré podľa jej slov nemôže niesť zodpovednosť, túto obranu nemožno akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania (strany sporu), čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

38. Ústavný súd na druhej strane akceptoval obranu zákonnej sudkyne týkajúcu sa rozsahu vykonaného dokazovania, špecificky rozsahu, v akom nariadila znalecké

dokazovanie. Je vecou konajúceho sudcu rozhodnúť, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nie, prípadne v akom rozsahu jednotlivé dôkazy vykoná (§ 185 ods. 1 CSP). Tento postup je však sudca povinný objasniť a vysvetliť v odôvodnení svojho rozhodnutia (§ 220 ods. 2 CSP) tak, aby jeho postup bol predovšetkým pre strany sporu zrozumiteľný. Z uvedených dôvodov v tomto štádiu napadnutého konania ústavný súd nemôže hodnotiť postup zákonnej sudkyne týkajúci sa dokazovania z pohľadu efektivity, resp. jeho ústavnej súladnosti ako takej.

39. Na základe uvedeného ústavný súd, zohľadňujúc predovšetkým doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (vyše 7 rokov) bez toho, aby okresný súd vo veci meritórne rozhodol, a tiež nedostatočné využitie procesných inštitútov smerujúcich k urýchleniu konania a napriek tomu, že za väčšinu faktorov, ktoré prispeli k celkovej dĺžke napadnutého konania, okresný súd nenesie zodpovednosť, dospel k záveru, že okresný súd vo veci sťažovateľky porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

VI.

Záver

VI.1 K bodom 1 a 2 výrokovej časti nálezu

40. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod V tohto odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

41. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

42. Ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.2 K bodu 3 výrokovej časti nálezu

43. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

44. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

45. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

46. Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € z dôvodu, že jej okresný súd neposkytol včasnú a účinnú súdnu ochranu, spôsobil jej tým pocity poníženia, nervozity a stresu. Pre správanie žalovaného sa bez rozhodnutia okresného súdu nemôže dostať k majetku, ktorý nadobudla počas trvania manželstva.

47. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

48. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

49. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia – vzhľadom na konkrétne okolnosti tejto veci, ako aj na odôvodnenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd zohľadnil zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania, nevyužitie dostupných procesných inštitútov sledujúcich efektívny priebeh konania okresným súdom. Rovnako tak však ústavný súd prihliadol na to, že ako hlavnú príčinu celkovej dĺžky napadnutého konania identifikoval správanie strán sporu – sťažovateľky a žalovaného, za ktoré nemôže v podstatnej časti zodpovedať okresný súd, keďže ani primerané použitie príslušných donucovacích, prípadne disciplinárnych procesných inštitútov by nebolo spôsobilé eliminovať inak prípustnú procesnú aktivitu strán sporu.

50. Na uvedenom základe ústavný súd rozhodol, že sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 €, ktoré je jej okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.3 K bodu 4 výrokovej časti nálezu

51. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

52. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

53. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania v uplatnenej sume 325,42 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2018 v sume 153,50 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,21 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 325,42 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

54. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky v lehote uvedenej v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

55. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019